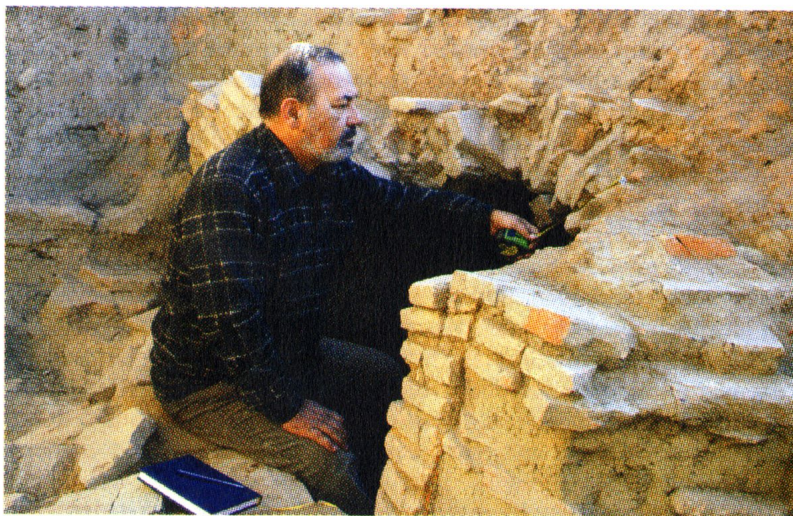

FLORIN TOPOLEANU LA 60 DE ANI

Aniversarea unui arheolog reprezintă un prilej de readucere în memoria colectivă a unui segment important al cercetării științifice, arheologia, percepută, acum poate mai mult decât în trecut, drept una din cele mai atrăgătoare și incitante discipline istorice, iar cei care o slujesc bucurându-se de o vizibilitate direct proporțională cu fascinația pe care aceasta o exercită. Lucrul acesta nu trebuie să ne mire, întrucât lumea greco-romană, de care se ocupă arheologia clasică, cea al cărei reprezentant îi dedic aceste rânduri, tinde să devină un adevărat model pentru contemporaneitate.

Pe de altă parte, s-ar putea spune că aniversarea unui arheolog de către un altul, prieten cu cel aniversat, este uneori dificilă, dacă nu subiectivă. Pornesc însă de la premisa că, orice s-ar spune, arheologia nu este lipsită de subiectivisme, ba chiar dimpotrivă. În rândurile ce urmează îmi propun să creionez personalitatea lui Florin doar în câteva tușe foarte fine, suficient de relevante pentru cei care îl cunosc, dar și îndeajuns de incitante pentru ceilalți.

Florin Topoleanu este, după părerea mea, un caz atipic pentru „breasla arheologică”: El este, în esență, un arheolog cu orizonturi poetice bine definite, care nu s-au estompat nici după 35 de ani de arheologie. Matricea sa spirituală, definită de apartenența sa la spațiul cultural al Dunării de Jos (*i.e.* Brăila), i-a susținut această ambivalență istorie-poezie pe care, chiar dacă nu și-a cultivat-o îndeajuns, o poți remarca de la primele schimburi de replici, dar și prin modul, foarte special, prin care reușește, nu de puține ori, să „umanizeze” crâmpoie

arheologice altfel mult prea aride pentru publicul larg. De altfel, apetența pentru folosirea unui limbaj, pe cât de elevat – din care nu lipsesc elemente ale artei dramatice, pe atât de accesibil acestui gen de public, este ușor de remarcat în prezentările sale din mediile academice (conferințe, congrese), dar și în emisiunile culturale televizate, ghidajele arheologice, sau inaugurările expoziționale.

Ajuns să studieze istoria și atras de antichitățile romane din nordul Dobrogei, el s-a dedicat cercetării arheologice, mai întâi ca student, prin participări îndelungate la săpăturile de la Histria și Argamum. Deși la Histria nu a colaborat decât în două campanii (1976 și 1977), a lăsat în memoria locului câteva amintiri de neșters, la figurat, dar și la propriu aș putea spune, dacă ar fi să amintesc doar episodul „serbării” nocturne organizate cu ocazia vizitei nepotului Mariei Tănase (august 1977), invitat la cetate de către Maria Coja. Treptat, ucenicia începută la Histria pe lângă aceasta din urmă, care ținea foarte mult la rigoarea săpăturii dar și la interpretarea ei, Florin s-a disciplinat și, cu multă trudă, dar și dintr-un crescând interes pentru antichitățile pontice, a acumulat, pe lângă rudimentele unei cercetări arheologice complexe, principalele componente ale relației esențiale a arheologiei: săpătură – interpretare arheologică și istorică. A reușit astfel, după ani buni de ședere alături de Maria Coja, cunoscută pentru finețea și relevanța observațiilor asupra contextelor arheologice, cele stratigrafice mai cu seamă, să se inițieze în metodologia rafinată a observației arheologice și apoi să-și adâncească cunoștințele aceasă direcție. În acest context, nu e de mirare că Florin Topoleanu a putut asimila, alături de alți câțiva membri ai breslei, foarte puțini la număr, câte ceva din esența spiritului dobrogean de factură ponto-orientală care se regăsea în personalitatea Mariei Coja, numită, nu întâmplător, de un grup de confrăți (15 august 1968) drept *magistra thes kapheles*, așa cum atestă un altar onorific ce se află, încă, în Casa Pârvan de la Histria.

Colaborarea cu Maria Coja, și mai târziu cu Alexandru Suceveanu, i-a lărgit universul cunoașterii în acest domeniu, ajungând a fi recunoscut ca un specialist e marcă, unul care „simte” pământul, așa cum se spune în mediul nostru, un reprezentant important al arheologiei vest-pontice.

A urmat, începând din 1980, când ajunge la Muzeul *Deltei Dunării* din Tulcea, devenit în 1993, prin strădania lui Gavrilă Simion, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale, un lung șir de participări la excavațiile arheologice de la Argamum, Halmyris și Noviodunum, pentru a le menționa doar pe cele mai importante. O perioadă de multiple acumulări și consolidări ale formației sale științifice, de proiecte preluate și continuate, dar și de proiecte noi, ale căror rezultate sunt bine cunoscute.

Treptat, pe lângă cercetarea de teren, îndelungată și diversă, și-a descoperit o afinitate față de studiul ceramicii. Cu această ocazie, latura livrescă a personalității sale a fost completată de rigoarea studiului și interpretării ceramicii romane și romano-bizantine. Astfel, Florin s-a impus ca un fin cunoscător al ceramicii romane și romano-bizantine, cu enunțuri ponderate, totdeauna argumentate și fundamentate bibliografic, așa cum se poate remarca în volumul său dedicat ceramicii de la Halmyris.

Cercetările sale ceramologice, din ce în ce mai diversificate și mai rafinate, au văzut lumina tiparului în periodice și studii monografice românești și străine, unele dintre ele reprezentând astăzi referențiale bibliografice consistente. Dintre acestea, aș remarca studiile care nu se rezumă doar la stabilirea tipologiei unor categorii ceramice, ceea ce, trebuie să o spunem deschis, constituie singurul țel al demersului multor „ceramologi” de la noi sau de aiurea, ci urmăresc aspectele mai profunde ale domeniului, cum ar fi stabilirea centrelor (sau zonelor) de producție dar și evidențierea difuziunii locale sau inter-regionale ale produselor.

Nu a scris mult, dar ceea ce a publicat este, în bună măsură, un material bibliografic bine structurat, a cărui utilitate este remarcabilă. De altfel, probabil că în acest caz a aplicat principiul potrivit căruia este mai bine să se întrebe lumea „de ce a scris așa de puțin?”, decât să zică „de ce a scris așa de mult?”!

Din 2002 până în 2010 Florin Topoleanu și-a putut dovedi calitățile manageriale, recunoscute de întreaga comunitate științifică și academică. A continuat și, nu de puține ori, a îmbunătățit cele începute de predecesorul său, a diversificat, alături de colaboratorii săi, activitatea muzeistică și cercetarea științifică, a lărgit aria de recunoaștere externă a realizărilor Institutului, prin organizarea de numeroase întâlniri și colocvii internaționale, sau cu participare internațională, a sprijinit activitatea editorială a Institutului, a intensificat activitatea marilor compartimente muzeistice și de cercetare și, mai ales, a sprijinit reconfigurarea publicației *Peuce* într-o formulă mai accesibilă mediilor științifice internaționale. Aș adăuga, în sfârșit, meritul deosebit pe care l-a avut în continuarea și intensificarea politicii de atragere și de integrare în colectiv a tinerilor, în toate secțiile ICEM. În acest fel, proiectul început încă din anii '60 de Simion Gavrilă, care viza crearea unui colectiv de cercetători în domenii fundamentale, dar și conexe, s-a împlinit în mod armonios în perioada directoratului lui Florin Topoleanu, ceea ce i-a adus o recunoaștere unanimă.

Nu în ultimul rând, se cuvine amintită viziunea largă pe care a promovat-o în planul multiplicării cercetărilor arheologice sistematice, demers care s-a concretizat în organizarea și continuarea unor proiecte arheologice de amploare (Argamum, Babadag, Halmyris, Libida, Luncavița, Noviodunum) sau reabilitarea Muzeului de Istorie și Arheologie cu valorificarea Tezaurului nord-dobrogean și finalizarea noului sediu al Centrului Muzeal Ecoturistic Delta Dunării, cu cel mai modern și spectaculos acvariu din România. Așadar, o activitate complexă, pe măsura provocărilor pe care le impune cercetarea și activitatea muzeistică din Tulcea, pentru care s-a bucurat de o recunoaștere unanimă, națională și internațională.

În locul tradiționalelor, dar și banalelor, urări convenite în asemenea ocazii, prefer să închei aceste rânduri cu câteva versuri inspirate ale unui poet portughez, care mă duc cu gândul la inegalabila starea de tihnă pe care o induce, totdeauna, șederea alături de Florin Topoleanu, la Argamum, la Halmyris sau la Noviodunum:

„Minotaurul mă va înțelege, își va bea cafeaua cu mine, în vreme ce/ soarele pașnic coboară peste mare, iar umbrele,/ înșesate de nimfe și de efebi fără treabă,/ se vor strânge pe nesimțite-n ceașcă,/ precum zahărul amestecat cu degetul murdar/ de atâta căutat la obârșiile vieții./ Aici aș vrea să mă regăsesc știind că mi-am împrăștiat/ prin lume viața-n fărâme, cum spunea/ un biet amărât pe care Minotaurul nu l-a citit,/ pentru că el... nu știe portugheză./ După cele mai sigure informații, nici eu nu știu greacă./ Vom sta de vorbă în volapucă, pentru că nici unul/ dintre noi n-o știe. Minotaurul nu vorbea greacă, nu era grec,/ a trăit înainte de Grecia.../ În Creta, cu Minotaurul,/ fără versuri și fără viață,/ fără patrii și fără spirit,/ fără nimic și fără nimeni,/ doar cu un deget murdar,/ îmi voi bea în liniște cafeaua” (Jorge de Sena).

Octavian Bounegru